

Riigikogu Kantselei
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 16.06.2026 nr 2-7/26-171/1

Meie 01.09.2026nr 1.1-13/2616-2

Selgitused seoses huvide deklareerimisega

Lugupeetud pr Kovalenko-Kõlvart

Vastame Teie küsimustele seoses majanduslike huvide deklareerimisega.

1. Miks ei ole KVS § 13 lg 1 p 12-15 alusel huvide deklareerimise kohustuse kehtestamine toimunud ühetaoliselt?

Seadusandja on pidanud majanduslike huvide deklareerimise lausalise kohustuse seadmist ülemääraseks õiguste riiveks ning riskipõhist deklaratsioonikohustust korruptsioonitõrjes piisavaks. Majanduslike huvide avaldamist reguleerib KVS 3. peatükk, mille § 13 lõike 1 punktides 12-15 on otsesõnu määratletud isikud või organid, kellel on pädevus kehtestada vastavates sätetes nimetatud ametiisikute suhtes huvide deklaratsiooni esitamise kohustus.

Seaduse alusel (KVS § 13 lg 3) on osalust valitseval ministril õigus kehtestada majanduslike huvide deklareerimise kohustus avaliku ettevõtja juhtorgani liikmele ainult juhul, kui juhtorgani liikmel (ametiisikul) on pädevus käsutada avalikku vahendit või viia läbi süüte- või haldusmenetlust ning puuduvad tõhusamad vahendid korruptsiooniohu vältimiseks. Kuna tõhusamad vahendid on praktikas olemas, ei peaks seaduse sõnastust järgides juhtorgani liikmele sellist kohustust panema. Seaduse mõte on seejuures vähendada või vältida eraelu puutumatuse riiveid ning ohjeldada bürokraatiat tõhusamate vahendite olemasolul.

Korruptsioonivastase tegevuse koordineerija on Justiits- ja Digiministeerium, kelle pädevusse kuulub ka korruptsioonivastase seaduse sisu (sh deklareerimiskohustuse) kohta selgituste andmine.

2. Kas ja millises ulatuses toimub KVS § 13 lg 1 p 12-15 alusel huvide deklareerimise kohustuse loomise otsustamisel asjaomaste juriidiliste isikute rolli ja mahu kaalumine?

Iga juriidilise isiku puhul kaalub viidatud asjaolusid vastavas isikus riigi õigusi teostav minister, kohaliku omavalitsuse volikogu või avalik-õigusliku juriidilise isiku nõukogu või sellega võrreldav organ. Rahandusministeerium hindab huvide deklareerimise kohustuse kehtestamise vajadust üksnes Rahandusministeeriumi valitsemisel olevate äriühingute puhul ning seda on täpsemalt kirjeldatud küsimuse 3 vastuses.

3. Millistel kaalutlustel tehti rahandusministeeriumis otsus, mille kohaselt riigile kuuluvate ettevõtete juhid ei pea esitama huvide deklaratsioone?

Rahandusministeerium ega rahandusminister ei saa teha huvide deklaratsioonide esitamise lausalise kohustuse mittekehtestamise otsust. KVS annab rahandusministrile õiguse kehtestada

huvide deklareerimise kohustus ainult Rahandusministeeriumi valitsemisel olevate äriühingute juhtorganite liikmetele. Selline kohustus on kehtestatud alates 31.03.2016 rahandusministri poolt Eesti Energia AS-i (sh tema viie tütarettevõtja) ja alates 01.04.2016 riigihalduse ministri poolt Riigi Kinnisvara AS-i juhtorganite liikmetele.

Huvide deklaratsioonide esitamise kohustuse kehtestamise eel leidis Rahandusministeerium, et nende kahe äriühingu asutusesiseseid korruptsiooniohu vältimise meetmeid on vajalik tugevdada, kuna tegemist on Eesti suurimate riigi äriühingutega (töötajate arv, varade maht, kasum), mistõttu korruptsiooniriski realiseerumise tõenäosus ja mõju oleks suur. Teiste Rahandusministeeriumi haldusala äriühingute ja sihtasutuste kohta leiti, et nende tegevusmahud on väiksemad, tegevused kitsamal tegevusalal ning seetõttu ei ole huvide deklareerimise kohustuse seadmine proportsionaalne meede.

4. Kas ja milliseid muudatusi planeerib rahandusministeerium riigi osaluspoliitika teostamisel, sh KVS § 13 lg 1 p 12-15 rakendamisel?

KVS-i eelnõu ettevalmistuse ja menetluse ajal leidis Rahandusministeerium, et huvide deklaratsiooni esitamise kohustuse sätestamisel tuleks piirduda avaliku võimu asutuste juhtide või juhtorganitega, kelle suhtes on avalikkusel kõrgendatud huvi, kuid kõigile avalikku ülesannet täitvatele isikutele huvide deklareerimise kohustuse sätestamine on ebaproportsionaalne (vt Rahandusministeeriumi 29.02.2012 kiri nr 1.1-11./3353). Sarnasel seisukohal on ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes 2024. aastal läbi viidud Riigikontrolli auditiga seoses leidis, et huvide deklareerimise kohustus on pigem selline meede, mille abil halbade kavatsustega inimesi ei avasta, küll aga võib see peletada häid kandidaate nõukogu liikme kohale¹.

Seaduse alusel (KVS § 13 lg 3) on osalust valitseval ministril õigus kehtestada majanduslike huvide deklareerimise kohustus avaliku ettevõtja juhtorgani liikmele ainult juhul, kui juhtorgani liikmel (ametiisikul) on pädevus käsutada avalikku vahendit või viia läbi süüteo- või haldusmenetlust ning puuduvad tõhusamad vahendid korruptsiooniohu vältimiseks.

Tõhusamad vahendid on praktikas olemas, korruptsiooniohu vältimiseks ja kontrollimiseks rakendatakse lisaks KVS-is sätestatud ka muid meetmeid ja võimalusi, näiteks:

- 1) Riigi osalusega äriühingute tegevuse üle teevad järelevalvet nõukogu ja audiitorid (jälgides mh tehinguid seotud isikutega), vajadusel ka omanik erikontrolli raames.
- 2) Riigivaraseaduse (RVS) § 87 alusel on riigi osalusega äriühingutes sisse seatud siseauditi- ja sisekontrollisüsteemid, sh toimub seotud isikute ja huvide deklareerimine asutusesiselt.
- 3) Äriseadustikust tulenevalt on äriühingu juhatusel igapäevasest majandustegevusest väljuvate tehingute tegemiseks vajalik nõukogu nõusolek, mh eesmärgiga vähendada korruptsiooniohtu.
- 4) RVS § 80 sätestab nõudeid juhtorgani liikmetele, mis muuhulgas keelab valida nõukogu liikmeks isikut, kellel on äriühinguga sisuline huvide konflikt.
- 5) Nõukogu liikmekandidaadi huvide konflikti riski hindab nimetamiskomitee enne nõukogu liikme valimise ettepaneku tegemist osaluse valitsejale ning nõukogu liikmekandidaat kinnitab kirjalikult, et ta ei oma riigi osalusega äriühinguga sisulist huvide konflikti.

Korruptsiooniennetuse valdkonna eest laiemalt vastutab Justiits- ja Digiministeerium ning riigi osaluspoliitika põhimõtetega või riigivaraseadusega ei saa seada KVS-iga võrreldes huvide deklaratsioonide esitamisele ega avalikustamisele erireegleid.

Lugupidamisega

¹ Aruanne leitav: <https://www.riigikontroll.ee/auditiaruanded/riigi-ariuhingute-juhtimisinfo-kattesaadavus-ja-huvide-konflikti-valtimine>

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Kaupo Raag 5885 1386
Kaupo.Raag@fin.ee

Karin Madisson 5887 0368
Karin.Madisson@fin.ee

Lisaadressaadid: Justiits- ja Digiministeerium